Рік II. ч. 57. (213) Неділя 16. березня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration; Reichsstrasse 34.
Schriftleitung; Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і закордоном:
місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки — 2 зол.
5 чеських корон — 1 зол.

Ґлесґов морем вогню

БЕРЛІН, 14. III.— **Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:**

Німецьке летунство завдало також останньої ночі ворогові нові удари. Сильні ескадри боевих літаків заатакували з надзвичайним вислідом осередок будови кораблів у Ґлесґові. Серед місячної ночі та при знаменитій погоді атаки тривали кілька годин і зверталися проти портів, доків, маґазинів сирівців та складів харчів. У численних точках вибухли великі пожежі, які за ніч перейшли в одно велике море полумени.

Сильні ескадри боевих літаків бомбардували одночасно Ліверпуль і Гол, особливо будинки харчевого промислу, обекти, що служать для заосмотрювання всіляким приладдям, та склади сирівців. У Ліверпулю вказували дорогу боевим літакам старі пожежі, що походили з атак попередньої ночі. Дальші успішні атаки зверталися проти важних воєнних цілей у південній і середній Анґлії. Два стежні літаки заатакували за дня великий танк-корабель у каналі Брістоль, поцілили його та сильно ушкодили.

Впродовж дня прийшло на південному британському побережжі кількакратно до воздушних боїв, в яких ворог втратив 6 ловецьких літаків, типу Спитфайр. При цьому відзначився особливо один стежний літак, який зістрілив один ворожий літак зпоміж гурту пяти ворожих ловецьких літаків, примусив решту літаків завернути назад і сам ціло вернувся до рідного летовища.

Ворог заатакував останньої ночі кілька місцевостей у північно-західній Німеччині, перш усього Гамбурґ. Втрати у промислі і портових уладженнях не є значні. Зате у мешкальних дільницях розривні бомби знищили або ушкодили знову багато будинків. Серед цивільного населення є вбиті й ранені, особливо по лічницях. Нічні ловецькі літаки, протилетунська й морська артилерія збили девять літаків зпоміж тих, що атакували.

—o—

Побажання Фірера для Словаччини

БЕРЛІН, 15. III. — З нагоди словацького національного свята **канцлер Гітлер** переслав телеґрафічно президентові Словаччини **д-рові Тісові** свої побажання.

Ірляндія не хоче ніякої війни

ДАБЛИН, 15. III. — Останніми часами **Анґлія і Злучені Держави** щораз більше натискають на **Ірляндію.** У звязку з тим президент **Де Валера** знову промовляв перед парляментом і зайняв становище до справи ірляндської невтральности. Він заявив, що **Ірляндія від початку війни опинилася в небезпеці, що її втягнуть у війну.** Ґеоґрафічне положення Ірляндії причинюється до того, що можуть намагатися **зловживати її територією,** щоб витягнути з цього **військові користі.** Та небезпека збільшилася у такій мірі, в якій війна стала інтензивніша. При тій нагоді Де Валера вказав, що **всяке втягання Ірляндію у війну означало б одночасно громадянську війну.**

Постійний звязок між Білгородом і Берліном

БІЛЛОГОД, 15. III. — У четвер **реґент Югославії князь Павло** знову прийняв на авдієнції голову югославянського уряду **Цветковича.** Перед і після авдієнції Цветкович відбув довші розмови з віцепрезидентом кабінетної ради й головою хорватської селянської партії **Мачеком.** Югославянські круги зазначують, що з **оптимізмом дивляться на вислід переговорів з Німеччиною.**

Перед новим засіданням Коронної Ради

БІЛГОРОД, 15. III. — **Реґент Югославії князь Павло** продовжував у пятницю розмови з визначними політичними особами. Кажуть, що знову мають скликати засідання **Коронної Ради.** Ближчого речинця цього засідання ще не подали до відома.

Анґлійці погрожують Югославії

БІЛГОРОД, 15. III. — Від кількох днів незвичайно зміцнився натиск **Анґлії** на **Югославію.** Британський посол у Білгороді **Кемпбел** знову явився в югославянському міністерстві закордонних справ і передав з доручення Форин Офису ноту, що закликає **Югославію** у найближчому часі станути по боці **Анґлії** і вступити у війну проти держав оси. Коли Югославія зайняла б супроти цього поклику неґативне становище, Анґлія застерігає собі свободу діяння. Тоді Югославія мусить рахуватися з тим, що після перемоги Анґлії її покарають розділом. Щоби зміцнити анґлійський натиск на Югославію, **Рузвелт,** що від якогось часу особливо цікавиться Югославією, звернувся за посередництвом свойого посла в Білгороді з письмом до провідників різних партій. У тому письмі Рузвелт остерігає перед наслідками співпраці з осею.

Поведінка Кемпбела викликала у білгородських політичних кругах сильне здивування. Вони зазначують, що спроби вмішування в югославянську політику мусять якнайрішучіше відкинути. Сильний анґлійський натиск, що нарушує прийняті правила дипльоматії, викликав у відповідних білгородських урядових колах незвичайно прикре враження. Здається, що тепер починають постепенно розуміти, що **Анґлія хотіла би замотати Югославію у війну всупереч успішним змаганням Німеччини зберегти південний Схід від війни.**

—o—

За оборону ідейности і жертвенности

Ідейність і жертвенність це дві підставові чесноти, що на них основується всі інші моральні вартості як одиниці, так цілої суспільности. Це неначе два крила — духові двигуни, що підносять людину вгору — понад приземний матеріялізм та низький еґоїзм так, що сміло можна сказати, що без ідейности та жертвенности людина властиво не заслуговує на почесну назву людини. А обі ці чесноти органічно з собою злучені, неначе дві сторони тієї самої медалі. Ідейність це оцінка всіх життевих вартостей з погляду високої Ідеї, а жертвенність це практичний вияв цього ідейного підходу до життя. Як віра без діл мертва, так ідейність без жертвенности є пустим звуком, фразою без живого змісту, облудною позою. Словом справжня ідейність у практиці виявляється як жертвенність у різному виді — зачинаючи від грошевої жертвенности та кінчаючи на готовості віддавати для ідеї свій труд, енерґію, здоровля, ба навіть саме життя.

І вже з цього виходить, які високовартісні ці дві чесноти та які конечні вони для нації. Тому треба їх з одного боку з великою дбайливістю плекати, а з другого не тільки ними дуже дорожити, але й берегти їх та охороняти перед усякими надужиттями та зловживаннями. Бо так воно вже є на світі, що більша цінність, то більші грозять їй небезпеки.

Всі ці міркування насуваються, коли уважніше приглядатися нашому національно-суспільному життю з його деякими прикрими проявами. Вже від довшого часу дається в нас завважити загрозливе явище своерідного жировання на цих саме високоцінних чеснотах, що ціхують львину частину нашого громадянства. Найновіші відомості з терену потверджують цей жалюгідний факт і тому я вважаю моїм святим обовязком прилюдно забрати в цій справі голос

Маю на увазі передовсім дві справи. Перша відноситься до безвідповідної з національного погляду наскрізь шкідливої акції серед шкільної та позашкільної молоді, якої вислідом може бути деморалізація й анархізація тієї молоді. Це зло аж надто наглядне, щоб треба було ще його доказувати. Безвідповідальні, окутані серпанком таємничости одиниці підходять з демагогічними підшептами до недосвідченої молоді та стараються її збаламутити, відвести від солідної праці та здорового порядку й кинути в обійми гуляйпільства та анархії. Очевидно все це взиває до неба о пімсту, жировання на ніжній, молоде-

й ідейности! Злочинна робота й супроти моЇ молоді й супроти Нації. Погляд на мусить бути ясний у цілому українсько-у громадянстві. Сьогочасна політична йсність зовсім відмінна від дійсности за ольської неволі, тому продовжувати аб-олютно пережиті методи є звичайним на-адництвом, отупінням думки, безглуздям.

Друга справа дотичить т. зв. покутних бірок на різні, таємничі цілі, що в остан-ьому часі прибирають масовий характер а стають своєрідною язвою в нашому итті. Декуди вяжуться вони зі своєрідним оральним терором і тим чином зовсім по-руру тінь стягають на себе. Очевидно все е супроводжене повною безконтрольні-тю та безвідповідальністю, а обчислене аме на ці дві прецінні чесноти — ідей-ість та жертвенність. А коли зважити, що і часто дуже поважні грошеві засоби лужать на дальше роблення деморалізації та стають джерелом нового зла, то на-правду треба тому поставити остаточний рай та сказати: ні, так дальше бути не може!

Кожний суспільний гріш мусить бути уважаний справжньою святістю, бо він саме зроджений з тієї ідейности та жертвенности. Суспільний гріш може йти тільки у повно-громадянські відповідальні руки та на виразно означені ідейні тілі під безсумнівною контрольністю. В іншому випадку це буде звичайний обман, нікчемне жирування на ідейности та жертвенности. Тому бажаючи охоронити ідейність та жертвенність нашого громадянства перед надужиттям та зловживанням подаю до загального відома, що всякі збірки поза збірками порученими Українським Центральним Комітетом, та збірками переводженими існуючими організаціями є неправосильні і з огляду на державний закон недозволені. З цілою рішучістю перед ними остерігаю та завзиваю ціле громадянство їм безоглядно протиставитися. Одночасно прошу дальше розвивати свою ідейність та жертвенність, спрямовуючи її на виразно означені високі цілі, що їх завжди ясно та конкретно ставляє Український Центральний Комітет, що одинокий несе повну відповідальність за нашу національну працю в межах Генерал-Губернаторства.

Володимир Кубійович
Провідник УЦК.

Не від учора...

З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКИХ ВЗАЄМИН

З допису нашого берлінського кореспондента довідалися Читачі »Краківських Вістей« про появу українського календаря-інформатора, що знайомить з сучасною Німеччиною. З історичної частини того альманаха передруковуємо — за згодою Видавництва — виняток із статті про українсько-німецькі взаємини в минулому.

Редакція.

З галицько-волинського літопису та інших джерел довідуємося, що німецькі купці та ремісники спричинялися до розвитку міського життя в Галицько-Волинській Державі. Король Данило, закладаючи Холм, охоче приймає фахівців з німецької землі. Володимирські міщани називаються в літописі „містичі — німці і Русь”. Князів Василька (брата короля Данила) і Льва (його сина) бачимо у Володимирі на обіді у німця Марколта. Володимирські німці оплакують смерть доброго волинського князя Володимира Васильковича.

Син короля Юрія, кн. Андрій, грамотою, даною 1320 р. у Володимирі, надав різні права і свободи у своїй державі торнським купцям. Оригінал цієї грамоти зберегався у торнському архіві. До речі: тільки в німецьких архівах позберегалися оригінальні грамоти західньо-українських володарів зі славного роду Романовичів. Завдяки цьому маємо правдивий портрет короля Юрія на печатці, що її вживали його наступники. Вдома, в Україні все погинуло в часі воєнних заколотів та чужинецьких руйнацій.

В архіві м. Штральзунда збереглася грамота Володимирської міської управи 1324 р. В ній володимирці пишуть про нещасливу пригоду двох своїх купців — Бертрама та Миколи Русинів, які везли сукно з Фляндрії. Ця грамота дає нам уявлення про напрямок тогочасної української торговлі. Слова „consules et universitas civitatis Ladimiriens” вказують на те, що місто Володимир мало вже міську організацію на зразок західньо-европейських, зокрема німецьких міст.

А з 1339 р. збереглася вже грамота Юрія Болеслава — надання м. Сянокові „німецького права”, вироблених у Німеччині форм міської самоуправи. Згодом вже від литовських князів і польських королів одержав „маґдебурзьке право” цілий ряд українських міст.

Тому, що влада хотіла приймати до сіл „на німецькому праві” тільки католиків, почали повставати села „на волоському праві”. Це була та сама засада „німецького права”, тільки війт називався іноді з волоська „князем” і судив селян не німецьким правом, а „руським”, себто звичаєвим українським.

У козацькій Україні міщани сторожко обороняли права своїх „майдебурґій”, свого німецького права, але вже „без жида і ляха”. Прикоротила ці права російська влада. В ті часи боротьба за „маґдебурзьке право” була одною з форм боротьби за „вольності” України, за її окремі порядки.

Козацькі суди в Україні додержувалися Литовського Статуту і німецького міського права, видавали присуди, покликуючись на „Саксон” (один з німецьких кодексів міського судового права).

Німецька міська організація мала цікавий вплив на організацію форм українського руху. Давніші „медові братства”, знані ще з княжих часів як організації для варення меду, „кануну” на храмові свята тісно переплелися з німецькими формами міських корпорацій — „ґільдій” та цехів. На цьому тлі розвивалася могутня організація наших братств. Зорганізовані в братствах міщани перейняли були на деякий час від зденаціоналізованої пансько-шляхетської верстви **національний провід.** А від них цей провід перейняло, освідомивши себе як велике лицарське братство, українське козацтво.

Італієць Гамберіні в 1584 р. записав з уст запорожця, що втік з турецької неволі до Італії, оповідання про Січ та її порядки. З цього оповідання довідуємося, що поміж запорожцями траплялися й німці.

В 1594 р. Січ приймала гучно посла німецького цісаря Рудольфа II — Еріха Ласоту. Ласота залишив цікаві спогади про цю зустріч. Поки не приїхав гетьман Мікошинський — 400 козаків тримали почесну варту перед куренем, в якому приміщено німецького посла. Вернувся з походу гетьман — почалася рада. Ласота посол вручив козакам цісарські дарунки — прапори, літаври та червінці і в імені цісаря просив козаків вирушити на турка. Думкою польського уряду ніхто не цікавився, хоч полякам здавалося, що запорізька республіка до них „належить”. Пропозицію цісаря прийнято.

Це було в червні 1594 р. А восені того ж таки року козацьке військо під проводом Наливайка та Лободи вирушило на Молдавію. Між сорока козацькими корогвами мали дві прислані від німецького цісаря. Козаки здобули столицю Молдавії — Яси. Отак щиро підтримували козаки плян Рудольфа II — створити антитурецьку лігу та вигнати турків з Европи.

В 1657 році семигородський князь Юрій Ракочій просив гетьмана Богдана Хмельницького, щоб він прислав йому на поміч, як свойому союзникові, німецький відділ, що бився в рядах українського війська. На це одержав відповідь, що „він (Хмельницький) їх (німців) не може прислати, бо вони на Литві облягають фортецю. Зветься вона Старий Бихів. Вони, мовляв, мусять пильнувати, щоб дати відсіч, коли московський цар стане помагати полякам, треба обережности скрізь”. Семигородський посол Шебеші, що записав цю відповідь Хмельницького, бачив декого з цих німців у Суботові.

У пруському державному архіві зберігся лист Богдана Хмельницького, писаний у Чигирині 21. червня 1657 р. до курфірста Бранденбурзького. Це відповідь на лист курфірста до гетьмана, що його привіз гетьманові посол шведського короля, Калугер. Зі змісту відповіді Хмельницького виходить, що це не був перший лист курфірста до гетьмана. „Ми — писав Хмельницький — вже й раніш мали від Вашої Електорської Величности часті запросини до приязні... Віддавши подяку за пропоновану останнім листом приязнь, свідчимо Нашу безсумнівну любов Вашій Величности і обіцяємо добровільно й невимушено не оминати Вашої Величности в ніякій потребі, а показати ворогам Вашої Величности, яких прихильників Ваша Величність в нас має. Нехай буде певна Ваша Величність, що це приречення Наше буде сповнене вірно, бо Нація Наша тим способом звикла здобувати собі приязнь, коли тільки переконується, що друга сторона не прийме її невдячно”.

Це памятка намагань курфірста Бранденбурзького приступити до тодішньої антипольської ліґи (Швеція, Україна та Семигород укладали пляни поділу Польщі).

Гетьман Петро Дорошенко також провадив переговори з Бранденбурґом, старачись здобути „протекцію” курфірста замість остогидлих „протекцій сусідських”.

І знов звістки про участь німців у козацькому війську. Мазепа зєднався з шведським королем, Меншіков обляг гетьманську столицю — Батурин. Серед оборонців Батурина бачимо німця — капітана Кеніґсена, команданта гетьманської артилерії.

Або ось у 1787 р. приїхав в Україну вчений німецький подорожник Йоган Вільгельм Мелер (Möller), автор книжок „Подорож з Варшави на Україну в 1780 і 1781 рр.” і „Подорож з Варшави до Херзону у 1787 р.”, та перекладач на німецьку мову відомої книжки Бопляна „Опис України”. Оглянув сліди недавно зруйнованої Січі і зацікавився її історією. Цю історію докладно розповів йому у Херзоні запорожець, що називався... Шік (Schick). З гордістю показав колишній німецький бурш грамоту останнього кошового Кальнишевського у справі прийняття німецького камрата до запорізького братства. І зворушено проспівав землякові-подорожникові пісню про зруйнування Січі; від Мелера маємо найстарший її запис.

У 1791 р. явився до пруського міністра Герцберґа український дідич Капніст. Тоді між Прусією та Росією було напруження, всім здавалося, що назріває між ними війна. Капніст заявив, що його прислали до Берліна земляки просити пруський уряд помогти пригніченій „козацькій нації”. Герцберґ зацікавився цією справою, але до війни не дійшло...

—o—

Наше село і книжка

Добре сталося, що „Українське Видавництво" у Кракові започаткувало по цьому боці Буга й Сяну таку гарну й традиційну акцію, якою є поширення українського друкованого слова в маси. Клич: жовтень — місяць книжки й преси; березень — місяць дешевої книжки й преси — пригадав нам недавні минулі часи, якто восені кожного року зачиналися приготування до культурно-освітньої і кооперативно-господарської роботи по всіх наших селах і містечках на час зими, а в березні на час весни. Тоді то проводи місцевих культурно-освітніх і господарських товариств виготовляли спільний плян праці. А кожний плян праці обовязково мав на ціли: поширити й поглибити культурне і господарське знання своїх членів та приєднати 10, 50, 100 або й більше нових передплатників для української національної, політичної, чи господарської преси.

Село оживало. Люди вчилися.

Не диво, що й висліди праці з року на рік, не зважаючи на різні перепони, кращали. З поступом загального знання поступала і ціла господарка; селяни починали поволі братися до раціональної господарки, а саме до годівлі молочної худоби, до городництва, садівництва, бджільництва, шовківництва і т. д. З розвитком селянського господарства тісно був получений розвиток нашої кооперації, приватної торговлі, ремесла і промислу. Коротко кажучи, ціле національне життя набирало многогранности.

І тут, коли хочемо розгорнути живішу культурну чи господарську працю, мусимо в допомогу брати ці ж самі чинники: українську книжку, український часопис, живе слово висловлене ясно, зрозуміло, коротко й щиро з душі.

Мусимо переконати селян і самі набрати того переконання, що **для доброго висліду праці треба не лише здорових рук і охоти до праці, але перш усього треба мати знання.**

Як знаємо, найважче між працюючим народом живеться селянам-хліборобам. Бо сама праця на ріллі трудна й виснажлива, а до того ніколи не певна. Ніхто чейже з селян-хліборобів не знає, чи виросте й дозріє збіжжя, яке сіє, чи не вибе град, не знищать шкідники, або чи зморозить мороз. Як також не знає селянин, чи в малого теляти виплекає добру корову, чи воно здорове виросте, чи може захворіє, згине й уся праця і гроші підуть надармо. Селянин-господар залежить від природи, від цих таємних сил, що її звемо законами природи, які керують усім, що живе, росте й порушається. Цією залежністю від природи різниться селянин від кожного іншого працівника. Ремісник, купець, урядовець чи промисловець має вже готовий і, що так скажу, „послушний" варстат праці, тому до виробу доброго товару чи до виконання якоїсь чинности мусить мати лише здібність, знання свого фаху й охоту до праці. Нема тут ніякої залежности від природних невідомих сил. Інакше є в господарстві — добрий господар мусить вивчити закони природи й їх розуміти, бо від розуміння тих таємних сил природи, у великій мірі, залежить дохід з господарки.

Він мусить розумітися на якості землі, на управі землі, на худобі, на ветеринарії, бо дуже часто мусить сам лікувати свою худобу, далі мусить визнаватися на годівлі коров, коней, безрог, дробу, на садівництві, городництві, бджільництві, пасічництві, крім цього він мусить бути добрим майстром, щоб міг собі сам поправити чи навіть збудувати господарські будинки, повинен визнаватися на ковальських роботах, а навіть бути „астрономом" і визнаватися на погоді та взагалі на природних впливах. Як батько чи мати мусить вміти виховати дитину, прибрати цю дитину, прибрати хату. Бо, та ж це ще мало, в сучасних умовинах селянин мусить бути і правником, він мусить знати, коли й скільки він має заплатити податку, коли й скільки має дати збіжжя чи худоби на контингент і т. д

Як бачимо з тих кількох прикладів — то життя сьогодні вимагає від нашого селянина великого знання.

А хто ж його цього всього навчить?

КНИЖКА!

Добра книжка і часопис мають навчити нашого селянина, як зробити своє господарство дохідним, поплатним і життєздатним. Як піднести сільсько-господарську культуру і культуру взагалі.

Тому всі освітники, священики, вчителі, всі свідомі селяни мусять дбати, щоби негайно заложити при допомозі УДК Українське Освітнє Товариство і Кружок „Сільського Господаря" і при цих товариствах заложити одну спільну бібліотеку.

До бібліотеки треба закупити більшу кількість книжок і то, як господарського, так і історичного змісту. Про добір книжок можна все порадитися в УДК, або у Філії „Сільського Господаря". До ведення бібліотеки треба підобрати людину поважну й очитану, найкраще вчителя, щоб умів добре піддавати книжки читачам.

Поширюймо українське друковане слово у виді книжки і часопису, бо воно зуміє обєднати ввесь український народ в один свідомий культурний моноліт, усуне всі трудноші й перешкоди та подасть нам раду, як здобути краще буття. **Андрій Качор.**

—o—

†

СОФІЯ з Лозинських ГОРЕЧКО
учителька в Гломчі

упокоїлася в Бозі дня 14. березня ц. р., проживши 29 літ. — Похорони відбудуться в понеділок, 17. березня 1941, в год. 14-ій з передпохоронного дому на Раковицькому цвинтарі.

Поминальне Богослужбення відправиться 18. березня в год. 9. ранком у гр.-кат. церкві в Кракові, на яке запрошують рідню, друзів і знайомих

Муж з донцею.

АМЕРИКА НЕ ЗМОЖЕ ВРЯТУВАТИ АНГЛІЇ

РИМ, 15. III. — В „Джорнале д'Італія" читаємо в статті, що „Англія буде переможена, а солідарність збройних сил Америки не зможе врятувати Англії перед невідхильною загладою. Далі „Джорнале д'Італія" описує фактичну силу Вел. Британії, підкреслюючи, що всяка допомога неможлива. Італія, що її мали розторощити сильним ударом і на суші і на морі, є тепер більше здатна до боротьби, ніж раніше, бо скористала на силах. В обличчі тих фактів зовсім зрозуміле, що Лондон звернувся до жидівської, братньої демократії за океаном прохаючи допомоги. „Пришліть позмозі якнайшвидше все, що нам можете дати і кричіть що сили" — так думали англійці, а Рузвелт „цісар Америки" негайно прихилився до прохання, урухомлюючи свій пропагандивний апарат на голівудський лад.

—o—

Б. Л.

У минуле

Таких оповідань було в нашого катехита, як снопів у жнива в стодолі. Для першої та другої кляси були вони простенькі, як про пожежі від папіросок і т. д. У вищих клясах ґімназії чули ми складніші історії, підкріплені датами подій та іменами дієвих осіб.

Найчастіше повторювався мотив про чоловіка, що зійшов на пана. Селянський син, батьки витратилися, щоб його вивести в люди, а він уже в пятій клясі стидався своєї мами в кожусі, втікав від неї в місті, але за возом, осторонь від людей, витягав від тої мамуні останній гріш на різні, буцім-то шкільні потреби, яких у ніякій школі ніколи не було. У сьомій клясі знайшов собі панночку, що сміялася з нашої мови, а його називала дурним Грицем. Але все-ж таки як скінчив університет, віддалася за цього дурного Гриця й перетягнула його на свій бік. Відрікся своїх батьків, віри, народу й до рідного села навіть не показався ніколи.

Кінчаючи це сумне оповідання, наш катехит підносив голос, кричав і тупотів ногами так сердито, немов би цей грішник сидів нами в клясі.

„Виродок, а не чоловік! На такого навіть плюнути не варта!"

І, помовчавши хвилину та заспокоївшись дещо, говорив спокійніше:

„А подумаймо лиш, як витрачується наше село, посилаючи своїх синів до середніх і високих шкіл. А що воно має за це? І чи багато є таких селянських синів, що турбуються пізніш тим гніздом, з якого вийшли? У деяких німецьких землях є звичай, що на „кірмеш" якогось села, буцім у нас на празник, приїзджають усі інтеліґенти, що з нього вийшли, разом із своїми жінками й дітьми. Святкують його спільно. А бувають між ними люди з високими титулами, імена славні й відомі в світі. Вони того не показують по собі. Донька ексцеленції танцює з сільським парубком, бо це її свояк, бо це односельчанин. А в нас? Ви знаєте, як у нас? Не потребую вам казати...

Отець катехит витягнув хусточку з кишені й обтирав краплистий піт з лиця.

Але може спитається хтось:

„Коли ж учив отець Соневицький, якщо він витрачував час на такі оповідання?"

Відповім, що наука на тім не тратила, бо його оповідання не псували пляну науки, були тільки інтермеццами, вплетеними в ряди-годи в сторінки поважного наукового підручника.

Наш катехит особливу вагу присвячував катехізмові й літурґіці. Богослужби, воскресний канон, тропарі, кондаки, церковні книги — усе те треба було знати добре, бо здавали учні ці предмети так званими „партіями". Партія, звичайно з чотирьох учнів, виходила з лавок перед катедрою, щоб ніхто не підповідав і не підсував книжки, і по черзі відповідав кожний на задане питання. Отець Соневицький хотів, щоб його вихованці розуміли те, що співається в церкві, щоб на селі кожний з них міг співати на крилосі, щоб пізнав і відчував красу нашого обряду та щоб привязання до церкви вязало його з народом.

Крім релігії, в ґімназії вчив ще о. совітник у двох нижчих клясах української мови.

(Далі буде).

З голосів преси

Ховзька гра Америки

Токійський кореспондент „Ноес Вінер Таґблят" мав розмову з дорадником японського уряду Шіраторі, що був передше амбасадором у Римі. Перейшовши на тему взаємин Японії з Америкою, Шіраторі сказав:

„Політичний блеф Уошинґтону все більше надоїдає Японії. Її не цікавлять зовсім події в уошинґтонському сенаті. Америка взялася супроти Японії за політику застрашування, але це вже не матиме успіху. Японія добре знає, що протияпонську політику Уошинґтону не веде американський нарід, але фінансові кити з Вол Штрит, жиди й професійні воєнні підбехтувачі. Президент Рузвелт обіцював перед своїм вибором, що триматиме Америку здалека від війни. Тому й вибрав його в третє довірливий американський нарід, переступаючи традицію й заповіт Джорджа Уошинґтона. „Заяви й діла представників американського уряду є промовистим доказом, що Рузвелт наміряє втягнути Америку в війну. Війна на Тихому океані була б для Америки небезпечною авантюрою. Удар на Японію коштуватиме американську фльоту 70 відсотків її кораблів. Чому Америка цікавиться Далеким Сходом? Американські капіталісти знають, що для них нема ніяких можливостей в Европі, тому той капітал не хоче за ніяку ціну відректися від експльоатації Азії. Ті самі жиди проводять також в Анґлії й вони то не допустили до порозуміння з Німеччиною. Вони готові пожертвувати цілу Анґлію й тому підтримують засаду дальшої війни з імперіяльної території, якщо б німці здобули анґлійські острови".

Дальше заявив Шіраторі, що британський уряд сам не дуже то вірить своїй власній пропаґанді про британську перемогу. Бо інакше чому Анґлія так денервувалась би з приводу японської акції? Чейже Анґлія могла б преспокійно вичекати, аж прийде день її перемоги й тоді прогнати Японію з її східнього, великоазійського простору. Анґлія робила б інакше, якщо дійсно почувалась би сильною. На погляд Шіраторі, анґлійський уряд втіче до Америки й створить американсько-британську унію. Анґлійські ґешефтярі не втратять на цьому напевне нічого, бо всю шкоду потерпить тільки нарід. „Америка — закінчив Шіраторі — хай турбується про свою власну хату. Перед нами ще багато порядкування, то ж не маємо охоти дивитись крізь пальці на американський блеф"

Тойже часопис, обговорюючи Рузвелтову політику допомоги Анґлії, передає характеристичний голос уошинґтонського кореспондента „Ню Йорк Сун". Він стверджує, що:

„американський уряд отверто прямує до війни з великодержавами оси. Спірне питання, яке найбільш яскраво відзначилося підчас дискусії на Конґресі (в парляменті — Ред.) було: не чи, але коли Америка має вступити у війну. Найбільшою перешкодою є настрій громадянства, яке ще зовсім не виявляє охоти до війни".

На тему американського закону про допомогу Анґлії бере також голос „Берлінер Берзен Цтґ.". Автор передової статті того часопису пригадує, що цей закон є роботою американських жидів. Вони, як у всіх країнах, є розкладовим елементом і нині в Америці називають свій інтерес — інтересом американського народу.

„Якщо американське громадянство мало б змогу... прослідкувати за нитками тієї сітки жидівського павука й називати речі по імені, то побачило б з острахом, як дуже неамериканські, жидівські впливи опанували Америку. До цього переконання прийдуть американці з ходом подій і тоді станеться те, що заповів Фірер в берлінській Спортовій Палаті в 8-мі роковини націонал-соціялістичної революції: „Надіюся, що також ці народи, які ще нині ставляться до нас ворожо, пізнають одного дня свого найбільшого ворога і що вони стануть ще тоді в один фронт з нами: у фронт проти міжнародньої жидівської експльоатації та розкладу народів".

Анґлія заповідає важливі рішення

Кореспондент „Франкфуртер Цтґ." повідомляє зі швайцарського Берна на основі лондонських звідомлень, що в Анґлії все ще не закинули надії перетягнути Югославію на свій бік. Найбільший анґлійський щоденник „Таймс" помістив саме передову статтю зі закликом до Югославії, яку називає „ключем до Балкану".

„Як раніше було з Болгарією, так і тепер пробують анґлійці ще раз намовою та погрозами підбурити проти Німеччини Югославію, якій може тільки залежати на добрих взаєминах з Німеччиною. Зокрема білгородській політиці закидують анґлійці ,що вона занедбала своєчасно договоритися мілітарно з Анґлією. Всетаки завдяки грецькій війні вдалося Анґлії — твердить „Таймс" — розбудувати свої позиції у східній частині Середземного моря, так сильно, — що вони вповні зрівноважили німецькі осяги в Румунії та Болгарії. На ділі це пуста балачка, бо якби не було, східня частина Середземного моря вяже нині куди більші анґлійські сили ніж передше.

У звязку з воєнним положенням на південному Балкані, заповідає „Таймс" незвичайно важливі рішення в найближчому часі, якщо до них уже тепер не дійшло. Яке не було б значіння тої заповіді, Німеччина може спокійно вичекати. Покищо слід ствердити, що Анґлія рішилася австралійські та новозеляндські частини, які вже прибули на анґлійський острів, — вислати назад на середній Схід. На заступство цих частин шукають тепер в Анґлії гарячково нових людей між 41 та 55 роком життя. Слід вичекати, чи Анґлія не пожаліє гірко одного дня цього ослаблення оборони свого материка".

Ще про Балкан

Цікаві спостереження на балканську тему подає штокгольмський кореспондент „Ноес Вінер Таґбляту"-у:

„Наглу тишину в дискусіях про балканські події, що запанувала в політичних колах Анґлії, — пояснюють там, як тишу перед бурею. В компетентних анґлійських ресортах слідкують з якнайбільшим напруженням і неспокоєм за розвитком подій на південному Сході й за їхнім впливом на британську позицію в Малій Азії та у східній частині Середземного моря.

На погляд шведських обсерваторів у Лондоні — анґлійці не винесли ще оконечної постанови, що їм далі робити. З одного боку виринає небезпека нового продовження британського фронту на випадок, коли б Анґлія захотіла протиставитися прекрасним німецьким позиціям на Балкані, з другого — Анґлія знає скільки втратить її престіж у Туреччині, в передній Азії та на цілому східньому середземноморському просторі, якщо не виступить тепер до бою. Тому здогадуються, що зогляду на темперамент Черчіля, таке рішення за престіжевою акцією, зовсім не виключене. З другого боку, ця можливість суперечить знову з тверезими стратеґічними міркуваннями військових кол. Зразком такого підходу може бути голос військового співробітника »Йоркшир Пост«, який без обиняків дає пізнати, що єдино правильним було б пожертвувати Грецію та перелoжити анґлійську оборону середнього Сходу на деякі грецькі острови. Таким чином Анґлія забезпечилась би у східній частині Середземного Моря ланцюгом нових баз оборонного характеру.

»Один погляд на мапу вистане, щоб пізнати корисніше положення противника на Балкані« — пише він. Греції прийшлось би боротися на два фронти, а турецький фронт простягається далеко вглиб Азії. На випадок створення там поля бою, німецькі сухопутні сполучення є без порівняння кращі, ніж анґлійські, морські сполучення з Грецією. Після входу німецьких частин до Болгарії, позиція Німеччина сталась подібна до випадового бастіону зі забезпеченим вповні запіллям«.

ОЖИВЛЕНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЕТУНСТВА НА ГРЕЦЬКОМУ ФРОНТІ

РИМ, 15. III. — Головне Командування Італійської Армії подає:

На грецькому фронті діяльність піхоти й артилерії на відтинку XI. армії мала льокальний характер. Численні летунські ескадри атакували безперервно ворожі оборонні становища і військові відділи. Крім того бомбардували важну грецьку морську базу. Італійські ловецькі ескадри зістрілили 5 ворожих літаків. 3 італійські літаки не вернулися до своїх баз.

В ранішніх годинах 13. березня намагалися ворожі торпедні літаки заатакувати італійські кораблі в порті Вальоні. Їх привитали сильним загородним вогнем та зістрілили два ворожі літаки. Залоги цих літаків дісталися до неволі. Один корабель ушкоджено.

Відділи німецького летунського корпусу заатакували вночі з 12. на 13. березня летунські і морські бази на терені Мармаріки. Знищено літаки, що були на землі, авта й усякого роду оборонні становища. Ворожі літаки виконали за ніч бомбову атаку на Триполіс, де спричинили незначні шкоди. Наші летунські ескадри бомбардували летунські й морські бази на острові Креті.

Вночі з 12. на 13. березня британські літаки обкидали запальними й розривними бомбами декілька сіл і один манастир на острові Родос. У наслідку цього налету згинули два мешканці острову, а двох було ранених. Крім цього були малі шкоди в мешкальних домах.

У Східній Африці італійці відбили ворожу атаку біля Керену. У горішньому Судані італійські літаки бомбардували ворожі загтажники й війська.

ЛІТЕРАТУРА Й МИСТЕЦТВО

Коли випадають Шевченкові дні?

Український нарід, як рідко котрий інший, виплекав і зберіг досі багато прекрасних традицій. З них чи не одна з найгарніших — святкувати Шевченкові дні.

Та, на жаль, не раз на наших очах, ті традиції псується, перекручується свідомим, або несвідомим відхилюванням від них.

Так є з нашою мовою, яку свідомо переробляють люди, може найменше покликані до того. Несвідомо наша інтеліґенція співає на Різдво щедрівок разом із колядками, які належаться по різдвяному ритуалові. (Щедрівок співає нарід на Маланки й Водохрещу). Свідомо псується стиль нашої народньої ноші (особливо ж жіночої) додаванням до неї зайвих, часто і зовсім неестетичних, прикрас, або зміненням крою і т. д. То само помітно й у традиції святкування Шевченкових днів: І так, панахиду й прилюдні академії звичайно переноситься на святочні дні, щоб дати спроможність якнайбільшій кількості працюючих українців бути на них. Але навіть в орґанах нашої преси не все точно подається дату традиційних днів. Це почасти зрозуміле (хоч і не зовсім оправдано), бо дата їх не все є та сама. Так у минулім 1940 р. вона припала на дні 9. і 10. березня, а в цьому — 10. і 11. березня. Чому це так?

Річ у тім, що Шевченко народився у місяці лютні по старому стилю й у тім же місяці помер. Нарождений він 25. лютня старого стилю 1814 р. в, день св. Тарасія, якого й імя йому надано. А вмер він 26. лютня старого стилю 1861 року, на другий день по своїх імянинах. З його життепису точно відомо, що вже тяжко хорий він напередодні своєї смерти ще приймав поздоровлення з днем імянин та уродин (скінчив 47-ий рік життя). При переведенні тих дат на новий стиль і виникають нараз помилки, а то з таких причин: лютень як відомо у переступнім році має 29 днів, а у звичайнім 28. Крім того у минулому сторіччі до старого стилю додавалося 12 днів, а в нашім — додається 13.

З того виходить, напр., що в 1895 р. Шевченкові дні випадали 9—10 березня н. с. (бо лютень мав 28 днів і до 25. II. — 26. II. додавалося 12 днів), а в 1896 р. уже 8—9 березня (бо лютень мав 29 днів, до яких додавалася різниця 12 днів).

В минулім 1940 р. (переступнім) дати Шевченкових обходин припадали на 9—10 березня, (бо лютень мав 29 днів, до яких додається 13), а в цьому році ті ж дати припадають на 10—11 березня; так само й у 1942, 1943 рр., а в 1944 р. (переступнім) знову будуть 9. і 10. березня.

Для того, щоби з певністю і точно знати дату, треба лише глянути в календар: коли припадає Св. Тарасія Архиеп. Константин., — цей день і є першим Шевченковим днем, то є день його уродин і імянин, а другий по ньому — то є день його смерти.

Коли всі, як один, будемо пильнувати тих дат, то будемо мати бодай те внутрішнє задоволення, що всі разом єдиним серцем згадуємо в той самий час Найбільшого Сина Нашої Землі.

В. А.

Відкриття Трої

Німецьке преса пригадує тепер 50-ліття смерти Гайнріха Шлімана, з якого іменем звязані міста старої культури — Троя, Микени, Тіринт і ін. За життя несправедливо називали його „шукачем скарбів", хоч правда, що він мав щасливу руку і вдавалось йому знаходити теж і справжні поклади золота.

Його життя — прецікаве і могло б стати темою для пригодницької повісті. Урodж. 1822 р., він по страті батьків у раньому дитинстві зазнав немало біди та нераз мусів кидати шкільну науку. Вже заранку його батько, священник, збудив у ньому замилування до антики, передусім до пісень Гомера. Молодий Шліман починає, на зразок Одисея, мандрівку по світу; через Гамбурґ вибирається він до Венецуелі, але доїздить лиш до Амстердаму. Тут вибивається своїм умінням скоро опановувати чужі мови — він справді опановує анґлійську, французьку, голяндську, еспанську, португальську, італійську, російську мови. Як купець вибирається він до Росії, і тут підчас кримської війни на доставах олива й салітри доробляється міліонів. Пізніш їде ще до Америки, розшукує за золотом і закладає банк до торговлі тим металем. Але Америку він скоро кидає, повертається до Росії, вивчає ще мови шведську й польську, потім новогрецьку, клясичну греку і латину. Потім торгує він ще вовною і чаєм.

В р. 1858 їздив він по Середземному морі и тут вивчає ще арабську мову. 1863 р. кидає він остаточно інтереси і, вклавши здобуті гроші в різне майно, робить поїздку навколо світа, почерез Індію і Ніппон. По повороті, 44-літній міліонер записується в студенти Сорбони, щоб слухати викладів про античний світ. З 1868 р. починає він копати.

Він мав глибоке пересвідчення в тому, що Гомер писав правду; бо в ті часи твори Гомера вважались іще фантазією, не підпертою ніякими речевими доказами. І саме заслуга Шлімана в тому, що він потвердив правдивість подій Іліяди — значить ствердив історичну дійсність зперед 12 століть до Хр. Не знаючи спочатку про ніяке методичне копання, він сміло копав аж до найнижчої верстви і, хоч нищив отак новіші наверствування культури, знайшов головне — сліди старої Трої. Пізніш прибрав Шліман до співпраці видатних учених, як Вірхов і Дерпфельд.

Але ціле його життя не уставали спори про те, чи він „шукач золота", чи вчений. Він справді знайшов т. зв. скарб Пріяма, який 1881 р. подарував німецькій державі і що нині є в берлінськім музеї ранньої історії. Та, яке б не було застереження колишніх наукових кол, — нинішні однозгідні з тим, що він збагатив нашу історію.

——o——

ВІЙНА В МИНУЛОМУ І СУЧАСНОМУ

Спорт і вояк

Свого часу дуже багато писалося про військове значення спорту. Подиву гідні успіхи німецького вояка в Польщі, в норвезьких горах та на заході Европи вперше видвигнули проблему спортового виховання модерного вояка та піддали її загальній дискусії. Цікаво висловився на цю тему один з провідників німецького спорту, д-р Карль Дім: „спорт є підставою боевого вишколу та невідривною частиною військової служби" і це стало одною з засад вишколу модерної німецької армії, зокрема летунства. Нині вже можна б твердити, що вишкіл німецького летунства видержав свою вогневу пробу.

Спорт є нині в Німеччині передшкіллям краевої оборони. Він виробляє в людині ті найкращі прикмети кожної людини: силу, гнучкість і поворотність та сміливість і товариськість, але ним треба так кермувати й так його переводити, щоб він усі ті прикметності охоплював і рівномірно розвивав. Спорт є рівнож безпосередною військовою школою й це потверджує переведена вже частинно „лискавична війна". Хто слідкував за німецьким спортом та його розвитком впродовж останніх років, того мусіло вразити в першу чергу плекання змагових походів, що тепер у війні стало дійсно одним із найсильніших родів зброї німецької піхоти. Зменшено обтяження поодинокого вояка, що його перебрали змоторизовані частини, а збільшено темпо. В загальному німецьку армію дійсно можна б назвати спортовою армією, що вже здобула найкращі світові рекорди. Це рівнож треба завдячувати не припадковості, але тільки пляновості та цілевості, що ними кермувалися провідники німецького спорту. Не спорт для спорту та для виборювання „спортового духа", але передусім спорт під кутом загально-національних потреб та загально-національного поготівля. Довгі марші витривалости й маратонські біги, що виробляли в німецькій молоді крім витривалості й волю перемоги, перейшли тепер в часі війни враз з тією молоддю на побоєвища. У теперішній війні можна б навести може найбільше прикладів на те, що саме швидкістю й витривалістю здобуто рішальні перемоги. Та це не тільки в теперішній війні. Пруська кіннота під Гогенфрідбергом, Росбах і Цорндорф-ом побила ворога на голову передусім тому, що наїхала на нього в першому розгоні. Швидкі їздці монгольського султана побили в бою під Цігниц в 1241. р. тяжкоповоротних, опанцирених вояків герцога Гайнріха Шлеського. В боротьбі під Маратоном витреновані на стадіонах вояки Мільтіяда мали перевагу над десятикратно численнішими персами. Нині піхота мусить наспіти за повзами та забезпечити зроблені ними прориви у ворожих лініях. Прикмети доброго спортовця в часі мира — це найкращі прикмети доброго вояка в часі війни.

Вміло кермований спорт в Німеччині дуже поважно причинився до нинішніх німецьких військових успіхів та багато дав військовій службі й, навпаки, теперішня війна дає незвичайно багато досвіду й вказівок, як спорт повинен розвиватися. Нині вже можна з цілою певністю твердити, що по війні спорт знову набере нового розмаху та військово-оборонний спорт стане справою самозрозумілою в кожній країні.

Це очевидно не значить, що спорт треба вправляти тільки тому, що він пригодиться у війні. Він і надалі мусить залишатись спортом у правдивому розумінні того слова, бути радісною грою та давати відпруження, одночасно школити духа й підкреслювати всі вартості людини. Коли зважити, що в модерній війні, не зважаючи на всі тріюмфи військової техніки, рішальним є таки дух і вартість вояка, — спорт є велитенським допомічним чинником у формуванні модерного вояка.

——o——

Новинки

КАЛЄНДАР

БЕРЕЗЕНЬ

16. Неділя — 2. Посту.
17. Понеділок — пр. Гарасима.

— „ДОРОГА", щомісячний ілюстрований журнал ч. 3, за березень 1941, має незвичайно багатий зміст: Т. Шевченко: Вибрані думки; О. Данський: Безсмертний володар душ; С. Орлюк: Шевченко; Володимир Янів: „Гряде літо бурею зловійною..."; Я. Р.: Йде весна!; Ю. Тарнович: Лемківські збійники; Б. Р.: Закон природи — боротьба! Б. Д.: В кожній місцевості — власний часопис. Др. Т. Тот: Обовязок; *** Гігієна в житті комах; С. М.: Його тайна; Я. Р.: Огляд лещетарського сезону; *** Йдемо вперед! Молодь Підляшшя й Лемківщини при праці; Хвилина призадуми. — Оце чергове число „ДОРОГИ" — це черговий доказ розвитку цього журналу й змістом і формою. Заголовну сторінку прикрашує великий автопортрет Т. Шевченка, на дальших сторінках 18 ілюстрацій, головно світлин з українських земель ҐҐ. Зміст різнородний, поданий у приступний спосіб, зацікавить кожного: і старших і молодь, селян і інтеліґенцію. Ціна, не дивлячись на великий формат і обем та численні ілюстрації, тільки 50 сот. за число.

— ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННІШИЙ ПАЛЛАДІЙ, архиепископ краківський і лемківський, приїхав 14. ц. м. до Кракова. В суботу 15. ц. м. в год. 5. попол. духовенство й громадянство вітатиме Достойного Гостя у православній церкві, Повісля 5, опісля Владика відправить Всенічну. В неділю, 16. ц. м. в год. 10. рано початок божественної Літургії, яку відправить Владика в сослуженні місцевого й прибулого духовенства епархії. По закінченні Літургії Владика з духовенством відправить урочисту панахиду по незабутньому Тарасові Шевченкові.

— В СПРАВІ ВОЄННИХ ІНВАЛІДІВ повідомляємо, що всі інваліди зі світової війни, без огляду на це, до якої армії вони належали (української, австрійської, російської), що до вибуху польсько-німецької війни діставали ренту або підмогу, якщо її досі не одержують, повинні внести подання в німецькій мові до „Дінстштелле фір Крігсбешедіґтенфірзорґе" — для краківського дистрикту у Кракові, Скарбова 4, а для радомського, люблинського й варшавського дистриктів до Варшави, Злота 22. — Інваліді з колишніх українських армій, що до вибуху останньої війни ренти не діставали, а мають усі права на таку ренту чи підмогу, мусять внести подання в німецькій мові з відповідними прилогами, адресоване до Реґірунґ дес Ґенеральґувернементс Абтайлюнґ Арбайт, через УДК-Делеґатуру до УЦК. — Інваліди з останньої німецько-польської війни, бувші вояки польської армії мусять зареєструватись у найближчому УДК-Делеґатурі. Виповнені спеціяльні блянкети по німецьки з внесками для них для признання їм підмоги чи ренти, треба переслати до УЦК. Інваліди з останньої війни,не військові, що в службі німецької армії втратили здібність до праці з рук поляків, мають внести подання в нім. мові з поданням фактів (письменні посвідки, свідки), адресоване до Реґірунґ дес Ґенеральґувернементс Абтайлюнґ Арбайт, через УДК-Делеґатури до УЦК. В проханні покликатися на Феродрнунґсблят ҐҐП, № 52, 1 Тайль фом 2. IX. 1940. — Ті самі постанови торкаються теж незасоблених вдів по інвалідах усіх повищих катеґорій, відповідно до катеґорії. Вичерпуючі інформації подадуть заінтересованим УДКомітети й Делеґатури на місцях. — Відділ Сусп. Опіки УЦК.

— УКРАЇНСЬКА ДІТВОРА Т. ШЕВЧЕНКОВІ. В неділю 16. березня ц. р. відбудеться у Кракові в салі при вул. Льоретанській 18 СВЯТО В ЧЕСТЬ Т. ШЕВЧЕНКА, що його улаштовує дітвора української народньої державної школи в Кракові. Початок в год. 4-ій пополудні. Вступ за добровільними датками. До участи в святі запрошує українське громадянство управа школи.

— ЗАСІДАННЯ НАУКОВОЇ РАДИ буде в неділю, дня 16. ц. м. в домівці Українського Видавництва при Райхсштрассе (вул. Кармелітській) ч. 34/I. — Початок точно в год. 17-ій (5-ій попол.). На денному порядку реферат І. Раковського: „Антропологічна характеристика Т. Шевченка". Участь за картами вступу.

— НА ФОНД ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ зложили (в золотих): Дохід з реферату д-ра Ст. Шухевича з 26. II. 1941 — 74.28, КоДУС Радом за II. 1941 р. 100, Українська Поліційна Станиця в Телятині 25, о. Лука Лалук, Забуже 10, УДК Кросно 60, УОТ Бесько 20.15, Збірка Секції Господинь, Постолів 20, Із забави торговельників, Радимно 507.02, З імянин п. Василя Кия 46, З концерту колядок 100, УОТ Согорів Горішн. 20, Кооператива „Добробут" 20, Громадяни села Согорів 30, Ляндґемайнде Балигород 200, Невла Леопольд 15, Ждан Михайло 5, Вовкодав Михайло 3, Залуцький Олекса 3, Яроцький Михайло 2, Мельник Волод. 2, Яремкевич Юра 2, Гемпель Омелян 2, Музичук Власій 1, Остап Морокішко, Молодятичі 10, д-р Гірняк Евген за II. 1941 р. 5, д-р Сергій Яворський, Новий Санч 100, Марія Ґроблевська й Кіт Іван (Кр. Сянік) 4, проф. Бабич Адам 10, інж. Зенон Дурделло, Котвиця 100. — Хто черговий?

— ВЕСІЛЛЯ В СЯНОЦІ НА ЕКРАНІ. В краківському кіні „Ванда" (Ґертруди 5) йде тепер як додаток до фільми „Вальдвінтер" — репортажева фільма з вечора української ноші в Сяноці: „Весілля в Сяноці". Етноґрафічна й мистецька вартість цієї фільми заслугує на те, щоб її оглянути.

Малий фейлєтон

Традиція...

Колись хтось сказав:

„Гине цей нарід, що не має традиції".

Яке це потішаюче для нас. Ми ж маємо такі світлі традиції, як ніхто в Европі. Що в Европі!? В цілому світі ніхто не має таких традицій!

Та найголовніше, що ми цю традицію вміємо зберігати й передавати „од рода в род".

От, візьмім хоча би теперішню дійсність. Чи не подібна вона до нашої минувшини? Пригадаймо собі нашу історію з часів княжої доби. Ніхто не буде мати сумніву, що теперішність не подібна до минулого.

Ось, прим., доба після Ярослава Мудрого.

Чи була тоді згода? Чи бодай один князь вдоволявся своїм?

Ні. Всі хотіли бути великими князями, головними вождами. Раз-у-раз підіймалися сварки, бійки, змови, коромоли — а хто на тому терпів? Всі. Народ, загал.

Або в часах Мазепи.

Чи всі „в один гуж тягнули" для загального добра?

А 1917—1920 роки?

Тепер ще краще. Що хата — інший табор, що людина — інші переконання. Буває, що зберуться й радять. Часами навіть мудро. Та розійдуться — давай валити те, що самі вирішили. Батько туди, мати сюди, син тамтуди, а донька ще кудись. Навіть те, що в колисці — також протестує.

На т. зв. засіданнях чи радах, тільки й почуєте:

— З ними нам не подорозі...

— Якщо він буде, то моя нога там не стане.

— Їхні переконання нам не відповідають...

— То сама молодь...

— Він рівець, а я ківець..

— До того не допустимо, бо там не працюють місцеві...

— Це самі старші... ітд., ітд.

Чи не нагадує це все зїзд князів у Любечі 1097 року?

Традиція, що порадити. А традиція — це історія.

Та... історію не тільки варто знати, а варто з неї і дечого навчитись...

Раджу, поки час...

ГНОМ.

РЕКОЛЄКЦІЇ

ДЛЯ ВІРНИХ У ГР.-КАТ. ПАРОХІЯЛЬНІЙ ЦЕРКВІ В КРАКОВІ.

Реколекції для вірних у гр.-кат. парох. церкві відбудуться в днях 16.—23. березня ц. р. в двох серіях: для загалу вірних і для інтеліґенції. Реколекційні науки голоситиметься щодня в год. 18-ій у першій серії (для загалу вірних) і в год. 20-ій у другій серії (для інтеліґенції).

Перша наука спільна для обох серій у неділю 16. березня в год. 18-ій.

Реколекційні науки голоситиме Впр. о. ред. М. Марисюк, ЧСВВ.

1090 1-2 Гр.-кат. Парохіяльний Уряд у Кракові.

„УКРАЇНСЬКА СЛУЖБА БАТЬКІВЩИНІ" ДО ВІДОМА УКРАЇНЦЯМ У НІМЕЧЧИНІ.

Багато молоді, яка перебуває на роботах у Німеччині, звертається з запитами до Українського Центр. Комітету в справі вступлення до „Української Служби Батьківщині".

УЦК подає всім зацікавленим до відома, що поворот з Німеччини до Ґенерал-Ґубернаторства і вступлення до „Української Служби Батьківщині", неактуальні.

Розпорядок щодо добровільного, чи примусового вступлення до „Української Служби Батьківщині" відноситься тільки до населення, яке тепер находиться на терені Ґенерал-Ґубернаторства.

Керманич Відділу Опіки над Молоддю та Родиною при УЦК.

Зі спорту

До українських Клюбів і Секцій копаного мяча краківського дистрикту.

З доручення УЦК (реферат О. н. М. і Р.) орґанізую розгривки в копаному мячі за першенство в краківському дистрикті. Дружини, що хотіли б взяти участь у згаданих грах, зголосять свою участь до 1. квітня ц. р. на адресу: Проф. І. Красник, Нім. Перемишль, Унґарішештрассе 1.

Проф. Іван Красник,
підреферент спортових справ.

— В МІРНИЧОМУ ВІДДІЛІ Уряду Шефа Области в Кракові є вільні посади землемірів і рисівників. Якщо хтось хоче старатися про одну з тих посад, то просимо відворотною поштою переслати на адресу: Секція Інжинірів при УЦК, Краків, Зелена 26/7, подання і перебіг життя в німецькій мові. Подання не може бути довше, як на пів сторінки, а перебіг життя недовщий, як на одну сторінку. Негайно потрібно також доброго тріянгулятора ((третій і четвертий ряд); подання слати як вище. Місячна платня брутто від 140—515 зол., залежна від віку, студій і практики. Крім цього при виїздах поза Краків зворот коштів подорожі й дієти. — Господарський Відділ УЦК.

КОМУНІКАТ

Українського Консуму в Кракові.

В тижні від **17. до 23. березня ц. р.** визначено продажу таких приділових продуктів у крамницях консуму:

Хліб і мясо в дотеперішній кількості й ціні.

Цукор на нормальні карти (дорослі й діти), відтинок 16, 17, 18, 19 по **400 ґрамів** на особу в ціні 1.60 зол. за 1 кґ. — **На додаткові карти II.**, відтинок 16 і 17, по **100 ґрамів** на особу.

Товщ на **додаткові карти II**, відтинок 31, **по 125 ґрамів** на особу по максимальній ціні.

Завваги: 1. Товщ, що був призначений на перший тиждень березня, будемо розділювати щойно **в останньому тижні березня.** 2. **Мило й порошок до прання,** що ми їх мали видавати на нормальні карти минулого тижня, будемо видавати в тижні від 17. до 23. березня ц. р.

Управа.

Короткі вістки

— ПОМЕР архиепископ Кельну, кардинал Шульце у 69-ому році життя.

— ШВЕДСЬКІ МІНІСТРИ, за вимком голови уряду й міністра закордонних справ, називатимуться державними дорадниками. Дотеперішнього мін. торгівлі іменували державним дорадником без приділу. Мін. торгівлі став дотеперішній мін. виховання Еріксон, міністерство виховання перейняв Ґерс.

— ФРАНЦУЗЬКИЙ резидент у Марокку, ген. Ноґ, заявив, що не розуміє жорстокости англійської бльокади супроти незайнятої частини Франції. Анґлійці конфіскують збіжжя, призначене для Франції під претекстом, що це, мовляв, збіжжя для Німеччини...

— РЕҐЕНТ ІРАКУ Абдулях і голова уряду прийняли міністра закорд. справ Тевфіка Суедія, що вернувся з Каїра. Він привіз зі собою деякі англійські пропозиції, та в урядових кругах Іраку подають, що вислід переговорів у Каїрі не всилі змінити ані поліпшити взаємин між Анґлією та Іраком.

— ІТАЛІЙСЬКА ПРЕСА порівнює полагоду сіямсько-індокитайського спору із посередництвом між Румунією й Мадярщиною та Румунією й Болгарією.

— УРЯД БОЛІВІЇ повідомив арґентинський уряд, що він хоче перемінити своє представництво на амбасаду.

— АМЕРИКАНСЬКА ПРЕСА подає, що дотеперішній міністр англійської летунської продукції Бівербрук має стати міністром мореплавби. З огляду на втрати, що їх потерпіла англійська фльота та міністерство фльоти видається важнішим від міністерства летунського виробництва.

— ВНАСЛІДОК штрайку обслуги автобусів, припинений цей рід комунікації в цілому Ню-Йорку. Штрайк приписують підривній роботі комуністів.

— ДО ТОКІЯ виїхав представник болгарського міністерства господарства з метою перевести переговори у справі підписання торговельного договору.

—o—

Студентські справи

Про студії в Берліні

В Берліні є такі високі школи: 1. Universität, 2. Technische Hochschule, 3. Wirtschafts-Hochschule, 4. Hochschule für die bildenden Künste, 5. Musikhochschule.

Берлінський УНІВЕРСИТЕТ, крім історичних факультетів, складається з: 1. теольоґічного, 2. правничого, що ділиться на: a) Rechtswissenschaftliche Fakultät, b) Staatswissenschaftliche F., 3. медичного: a) Human-Medizin, b) Zahnheilkunde; 4. фільософічного, з поділом на: a) philosophische F., b) mathematisch-naturwissenschaftliche F., до якого входять теж студії фармації, має ще три факультети: 5. landwirtschaftliche, 6. veterinärmedizinische, 7. wirtschaftswissenschaftliche. Є також виділ фізичного виховання, Leibesübungen. На господарчому факультеті є, між іншими, такі студії, як броварництво, цукроварництво. Студії цукроварництва тривають 6 семестрів, по зложенні диплом. іспиту одержує студент степень інжиніра цукроварні.

ТЕХНІЧНА ВИСОКА ШКОЛА в Берліні ділиться на факультети: 1. F. für Bauwesen, що обіймає: a) Architektur, b) Bauingenieurwesen, c) Geodäsie; 2. F. f. Maschinenwesen з науками: a) Maschinenbau, b) Elektrotechnik; 3 .F. f. Bergbau, Chemie u. Hüttenkunde з науками: a) Bergbau, b) Hüttenwesen, c) Markscheidewesen, d) Chemie; 4. F. f. allgemeine Wissenschaften: a) Physik, b) Mathematik, c) Sonstige Naturwissenschaften, d) Geisteswissenschaftliche Fächer, e) Wirtschaftswissenschaften; 5. Wehrtechnische Fakultät.

РЕЧИНЕЦЬ ВНОШЕННЯ ПОДАНЬ на високі школи в Берліні НА ЛІТНІЙ СЕМЕСТР 1941 Р. (від 24. квітня 1941 починаються знову нормальні семестри на місце воєнних триместрів) МИНАЄ З ДНЕМ 31. БЕРЕЗНЯ 1941. (Подання про прийняття треба вносити найменш 4 тижні перед початком даного семестру). В поданні про прийняття (формулярі подання й життепису подані нижче) треба подати державну приналежність і вибрані студії. До нього долучити: 1. життепис у німецькій мові, 2. матуральне свідоцтво в оригіналі та урядово потвердженім німецькім перекладі. Коли петент не має ніяких високошкільних (прим. б. польських) ані матурального свідоцтва чи його відпису, може предложити посвідку якоїсь держ. установи чи товариства про свої дотеперішні студії чи матуру. В поданні окремо мусить вияснити, чому оригінальних документів не предкладає. 3. По можности посвідку знання німецької мови. 4. Письменну заяву або посвідку УДК про арійське походження. 5. посвідку відбутої служби праці, якщо петент є німецьким громадянином. 6. Посвідку відбутої практики (будова машин, фармація). 7. 6 світлин. Свідоцтво знання нім. мови виставляє „Дойчес Інститут фір Авслендер" після зложення іспиту, за оплатою 10 РМ.

РІШЕННЯ ПРО ПРИЙНЯТТЯ дістає петент письменно, при тому вже визначений термін впису (імматрикуляції).

ВПИСИ НА ЛІТНІЙ СЕМЕСТР, що починається 24. квітня 1941, тривають від 8. до 30. квітня. При вписі мусить бути прийнятий особисто. Вписові оплати загально около 50 РМ.

СЕМЕСТРАЛЬНІ ОПЛАТИ, не вчислюючи коштів книжок, приладів — кожного семестру від 150 до 250 РМ; 30 РМ т. зв. „Альґемайне Ґебір", 80 РМ т. зв. „Студієнґебір" і інше, залежно від кількости вписаних викладів і вправ. Кожний студент може бути звільнений з оплати, коли в кожному семестрі до подання про звільнення долучить три т. „Фляйссцойґніссе". Зложення таких іспитів при пильності студента не представляє великих трудностей. Однак петент, що починає перший семестр студій, мусить числитися з тим, що по більшості в І-му семестрі не звільняють з оплат.

КОШТИ ЖИТТЯ В БЕРЛІНІ: умебльована кімната зі світлом і сніданням коштує місячно від 30 до 50 РМ. на одну особу, — це залежить від особистих вимог студента. Для орієнтації в умовинах життя згадаємо, що студіюють у Берліні студенти, що удержуються і оплачують студії лиш із власних заробітків.

Ближчі інформації про поодинокі студії, їх часу, коштів і т. д., уділює Студентська Секція при УНО в Берліні, тамже ж просимо звертатися за ними, як і ВНОСИТИ ПОДАННЯ ПРО ПРИЙНЯТТЯ ЧЕРЕЗ СЕКЦІЮ.

Адреса Студентської Секції:
Ukrainische Nationale Vereinigung (Studenten-Sektion), Berlin, SW 11, Saarlandstr. 54/II.

I. ФОРМУЛЯР ПОДАННЯ ПРО ПРИЙНЯТТЯ:

Gesuch

des .... Staatsangehörigen

....

(Name u. Vorname)

um Zulassung zum Studium in der

..... Fakultät.

Hiermit bitte ich um Zulassung zum Studium in der .... Fakultät als ordentlicher Hörer für das .... Semester 19......

Ich füge hier bei:

1. das Reifezeugnis (oder gleichwertiges Zeugnis) im Original u. deutsch beglaubigte Übersetzung,
2. den Lebenslauf,
3. (wenn bereits studiert) Abgangszeugnis der Universität ....

Name ....

(in deutlich lesbarer Schrift und Kenntlichmachung des Familiennamens).

Adresse ....

An
Seine Magnifizenz
Herrn Rektor der ....
(Hochschule)
in Berlin.

II. ФОРМУЛЯР ЖИТТЕПИСУ:

Lebenslauf.

Ich bin als Sohn (Tochter) des .... (Beruf oder Stand des Vaters), ... (Name des Bewerbes), am .... (Geburtsdatum) in .... (Geburtsort) geboren und besitze die .... Staatsangehörigkeit.

Vom ..... bis ..... Lebensjahr besuchte ich die .... (Volks-) Schule in .... (Ort), ... (Gymnasium) in .... (Ort) und erhielt das Reifezeugnis von .... (Name der Schule), vom .... (Datum).

Im Anschluss hieran besuchte ich die Universität zu .... (Ort), (oder, wenn ein Studium bisher nicht erfolgte, ist zu schreiben, was in der Zwischenzeit erfolgt ist, — also nach Beendigung d. Schulzeit bis zum Eintreffen in Deutschland).

Unterschrift.

УПРАВА СТУДЕНТСЬКОЇ СЕКЦІЇ ПРИ УНО.

Дрібні оголошення

ОГОЛОШЕННЯ

Комісарська Управа фірми
КРАКІВ, АДОЛЬФ ГІТЛЄР - ПЛЯЦ Ч. 8.

ЯКІВ ҐРОС

поручає українській клієнтелі
порцеляну, кришталі, лямпи

ФАБРИКА ГУЗИКІВ
І ГАЛЯНТЕРІЙНИХ ВИРОБІВ

Тобіяш Позер

Краків XII., вул. Юзефінська 20. Підгіря
під українською комісарською управою
поручає Кооперативним Союзам і приватним купцям свої вироби. 868 6-6

МІЖНАРОДНІЙ ТРАНСПОРТ А. С-ка
„ПОЛЬСЬКИЙ ЛЛЬОЙД"
Краків, вул. Фльоріянська 23. Телефон: 101-59.

Міжнародня спедиція, полагода митних справ.
Магазинування, транспорт меблів.
Збірні транспорти з усіх більших міст Німеччини.
Наладовуємо й виладовуємо в усіх більших містах Генеральної Губернії.
Інформації в справах імпорту й експорту. 15—15

ЕМАЛІОВАНЕ НАЧИННЯ
і всяке кухонне урядження, столову заставу, тощо, поручає гуртом і подрібно
КОМІСАРИЧНИЙ УПРАВИТЕЛЬ
Ф-ми S. Wiener
КРАКІВ, КРАКАВЕРШТРАССЕ 51
Наша особливість: Кухонне урядження для ресторанів і т. п.
1001 2-2

ШКЛО — КРИШТАЛИ
ПОРЦЕЛЯНА — ЛЯМПИ
J. Diener
Краків, Шевська 20. Телефон 146-48.
1007 3-24

І. ЗАЙНФЕЛЬД
Краків, Фльоріянська 38.
ШКЛО Й ПОРЦЕЛЯНА

Г. АЙЗЕНМАЄР
ЩЕПАНСЬКА ПЛОЩА
КУХОННИЙ ПОСУД, ЕМАЛІЯ, ШКЛО
поручає свої товари Українській Клієнтелі. 18-25

КІНО „АТЛЯНТІК"
Від 14. до 20. березня 1941 р. висвітлює
Льорди й льокаї
Надпрограма:
Культурний додаток і тижневик з Генерального Губернаторства.

Початок програми в год. 4, 6 і 8 веч.
В суботи й неділі в год. 2, 4, 6 і 8 веч.
В неділі й свята ПОРАНКИ в 11. год.
Прохаємо приходити точно на початок

Кіно „ВАНДА" Краків, вул. Гертруди 5.
Від пятниці 14. III. 1941 р. висвітлює фільму:
У вінчальній подорожі
Надпрограма:
АКТУАЛЬНИЙ ЗВУКОВИЙ ТИЖНЕВИК

Початок програми: в год. 16, 18 і 20-ій.
В суботу, неділю та свята в год. 14, 16, 18 і 20.
В неділю та свята поранок в год. 11-ій.
Місця нумеровані. З хвилиною, як починається сеанс, вступ на салю заборонений.

Кіно „УТІХА" Краків, Старовісьльна 16 Тел. 125-16
Від 13. до 20. III. 1941 р. висвітлює прегарну фільму
Танцюристки
з Шарльотою Тілє, Люзі Гефліх, Каміллею Горн.
Надпрограма: Найновіший тижневик з Ген. Губернаторства.

Початок сеансів у будні в 16, 18 і 20 год.
В неділі й свята в 14, 16, 18 й 20 год. —
В неділі й свята в 11. год. — Поранки.

Кінотеатр „Штука" Краків, вул. Яна 6.
Від пятниці 14. III. 1941 р. фільму в польській мові:
Про що не розказується...
В гол. ролях: Ст. Висоцка, В. Самборскі, Іна Беніта, Л. Семполіньскі, Ст. Енгелівна, Всеволод Орлов, Ст. Селяньскі, М. Цибульскі.
Додаток: Звуковий тижневик.

Початок в год.: 16, 18 і 20-ій. У суботи, неділі й свята в год.: 14, 16, 18 і 20. Крім цього в неділі та свята ранішній сеанс в год. 11-ій.
Просимо притримуватися початків сеансів.

Кінотеатр „СТЕЛЛЯ" Краків, вул. Любіч 15.
Від пятниці 14. III. 1941 р. висвітлює
На кінці життевого шляху
одну з найкращих перлин польської фільмової продукції.
В гол. ролях: 1. Юноша Стемповскі, Марревіч - Доманьска, Бродневіч, Цвіклінська; 2. Вишнівська і Бродзіш.
Надпрограма: Актуальний тижневик

Початок у суботи, неділі та свята в год. 14, 16, 18 і 20-ій. У будень в год. 16, 18 і 20-ій. Крім цього в неділі та свята ранішній сеанс в год. 11-ій. Саля добре нагріта.
Просимо притримуватися початків сеансів.

Kleinkunstbühne „DER KREISEL"
Краків, Фльоріянська 32.
ПОЧАТОК: Понеділок, второк, четвер і пятниця 20 год. середа, субота і неділя від год. 18.
Першорядна настроєва музика.
Середа, суботи і неділя—ТАНЦІ.
1088 1-12

ПАПЕРИ
ДРУКОВІ
САТИНОВІ
ДІЛОВІ
КАНЦЕЛЯРІЙНІ
й інші
У ВЕЛИКОМУ ВИБОРІ
гуртівня паперу
Міхаель Фляйшер
КРАКІВ, Райхсштрассе 6.
Тел. 106-38 і 175-56.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. Курс 1 нім марки 2 злоті; 1 чеської корони 20
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати читну і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. [illegible]
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher [illegible]